

Mijn Belevenissen

Ik zal het kort houden.....

Wim du Fossé

Auteur: Wim du Fossé
Redactie: Peter van Hoppe
Coverontwerp en opmaak: Bianca Koreman-du Fossé
ISBN: 9789402131963
© Wim du Fossé

Lieve pa,

je had altijd zoveel verhalen over toen je klein was en alles wat je meegemaakt hebt in je verdere leven.

Na heel wat aandringen ben je ze gaan opschrijven. Je werd steeds enthousiaster en je hebt heel wat avonden achter de computer doorgebracht. Het werden steeds meer pagina's en je hebt Peter ook aardig aan het werk gehouden, want die mocht al jouw teksten meerdere malen redigeren.

Op het eind werd je echt fanatiek, het moest af en je wilde het graag in boekvorm hebben. Het werden jouw memoires.

Tijdens dit hele proces hebben we er meerdere keren grapjes over gemaakt dat je voorzichtig moest zijn met memoires; die schrijf je immers normaal in de laatste jaren van je leven. Toen konden we niet voorzien dat het afronden van je memoires ook echt zou samenvallen met het einde van je leven.

De definitieve tekst heb je gelukkig nog mogen goedkeuren. Het boek heeft even op zich laten wachten.

Het is nu twee jaar geleden dat je gestorven bent en ik mis je nog elke dag. Maar je hebt ons een fantastisch boek nagelaten, zodat alle herinneringen aan mooie tijden levend blijven.

Dankjewel voor alles,

Bianca

Inhoud

1. Ik zal het kort houden	9
2. Sluis	11
3. Mijn allereerste jeugdbelevissen	13
4. Mijn schooltijd	15
5. Overige jeugdbelevissen	17
6. Mijn loopbaan bij het Ministerie van Defensie	25
7. Politiek	39
8. Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB)	101
9. Koninklijke Nederlandse Biljartbond (KNBB)	129
10. Confédération Européenne de Billard (CEB)	175
11. Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie (NOC * NSF)	217
12. Nog enkele belevissen	219
13. Onderscheidingen	233
14. Slotopmerkingen	235

1 Ik zal het kort houden:

Willem Levinus du Fossé ;

Geboren in het ziekenhuis te Oostburg (09-09-1939) en het grootste deel van mijn jeugd doorgebracht in Sluis (West-Zeeuws-Vlaanderen).

Als titel van dit boek heb ik gekozen voor:

“Ik zal het kort houden”

Waarom ik voor deze titel heb gekozen zal ik in het kort uitleggen.

In mijn actieve perioden bij het Ministerie van Defensie, in de politiek, bij de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond, bij de Koninklijke Nederlandse Biljartbond, bij de Confédération Européenne de Billard en bij het NOC * NSF heb ik vele malen het woord mogen en moeten voeren.

Bij aanvang daarvan hanteerde ik nogal eens de voor mij gebruikelijke uitspraak:

“Ik zal het kort houden”

Ik heb wel begrepen dat mij dat vele malen niet is gelukt, mede gezien de reacties die ik dan, na mijn presentaties, van de toehoorders te horen kreeg.

Ik hoop echter dat het mij nu wel lukt, maar dat kan ik zelf moeilijk beoordelen.

De lezers van dit boek, waarin ik mijn belevenissen heb neergeschreven, zullen dit beter kunnen beoordelen.

Ook heb ik getracht mijn verhalen zo authentiek mogelijk weer te geven en ook heb ik zoveel mogelijk mijn eigen taalgebruik gehanteerd.

2 Sluis

De stad Sluis werd kort voor 1290 op de schorren van het Zwin gesticht.

Sluis was voor de Belgische stad Brugge een onmisbare schakel in de overzeese handel. Door de verzanding van het Zwin werd Brugge onbereikbaar voor zeeschepen en fungeerde Sluis als overslaghaven.

Het Zwin verzandde meer en meer, waardoor ook de haven van Sluis dicht slibde.

Vanaf 1811 werd, op initiatief van Napoleon Bonaparte, het kanaal van Sluis naar Brugge gegraven. (Ook wel Damse Vaart of Napoleonkanaal genoemd)

In 1858 werd het kanaal verlengd tot binnen de wallen van Sluis. Hierdoor konden schepen aan de kade in Sluis aanmeren, hetgeen economisch interessant was. Na de voltooiing werd direct door een private stoomvaartondernemer een aanvraag ingediend voor het exploiteren van een regelmatige lijndienst tussen Brugge en Sluis. De bekendste boot was de Jacob van Maerlant van kapitein Stienstra. De Belgen kwamen naar Sluis en de Sluizenaren naar Brugge om inkopen te doen. In het voorjaar van 1940 verloor het kanaal zijn betekenis

voor de scheepvaart. Terugtrekkende geallieerde troepen vernielden de sifon, de waterloop

over de vuile vaarten bij Damme, waardoor het kanaal blijvend geblokkeerd werd.

Het sifon werd niet meer hersteld.

Maar Sluis bleef een stad waar de Belgische dagtoerist graag vertoeft, want naast de aanwezige kade, met z'n vele terrasjes en eetgelegenheden heeft Sluis nog veel meer te bieden.

Denk hierbij aan Jantje van Sluis, de klokkenluider die in 1604 ervoor zorgde, dat een Spaanse overval om Sluis te veroveren mislukte. Jantje is nog steeds te bezichtigen, hij staat in de toren van het Belfort. Het enigste Belfort van Nederland staat namelijk in Sluis.

De toren van het Sluisse Raadhuis vertoont een op de middeleeuwse kastelen geïnspireerde en van torentjes en transen voorziene opbouw, die tot de kenmerken behoren van alle middeleeuwse Vlaamse torens, die machtsteken waren. Vandaar het recht op de naam Belfort.

Johan Hendrik van Dale is de bekendste Sluizenaar, hij is vooral bekend geworden als de samensteller van het Nieuw woordenboek der Nederlandse taal. Het in 1872 verschenen woordenboek is uitgegroeid tot de zogenaamde Dikke van Dale. Hij was hoofdonderwijzer van de openbare school te Sluis en zijn standbeeld staat op het Walplein.

De wallen rondom Sluis zijn nog intact als overblijfsel van de verdedigingswerken van de bekende vestingbouwkundige Menno van Coehoorn en bieden een prachtig uitzicht op de stad Sluis. In dit mooie historische stadje, dat nog meer schoons te bieden heeft, heb ik

dus een groot deel van mijn jeugd doorgebracht.

3 Mijn allereerste jeugdbelevissen

Mijn ouders hadden een gemengd boerderijtje (landbouw en veeteelt) aan de Nieuwstraat, dichtbij de molen De Brak. In vroeger jaren was een gedeelte van het woonhuis als café ingericht met de naam café Pas Binnen Du Fossé.

Het gezin telde 5 kinderen, 1 dochter en 4 zonen, waarvan ik de jongste was. De oudsten waren een tweeling, een jongen en een meisje, geboren op 1 april. Vele inwoners van Sluis geloofden dit niet en dachten aan een 1 april grap.

Mijn eerste jeugdijaren waren de bezettingsjaren (2e wereldoorlog) van de Duitsers, die ook nadrukkelijk in Sluis aanwezig waren. Ik kan mij nog herinneren dat ik 's nachts, althans het was donker, door mijn vader uit mijn ledikantje werd gehaald en naar buiten werd gedragen, over de cour naar de aardappelkelder; ik hoorde harde knallen en zag lichtflitsen.

Mijn vader had deze kelder reeds uit voorzorg met ijzeren golfplaten en grond verstevigd.

Ook onder ons huis was een kelder aanwezig, die samen met de aardappelkelder door ons en verschillende Belgische vluchtelingen als schuilplaats is gebruikt.

Wat ik mij ook goed kan herinneren is dat er Duitse soldaten zingend door onze straat marcheerden. Ik moet 4 á 5 jaar oud zijn geweest. Te samen met mijn nichtje Sari du Fossé, die even oud was en een paar huizen van ons vandaan woonde, marcheerden we mee op onze klompjes tussen de Duitse militairen, tot hilariteit van die militairen, maar tot schrik van onze ouders.

Achter de aardappelkelder was onze groentetuin met fruitbomen, grenzend aan de wallen die daar een bastionachtige vorm hadden. Op het door de wallen grotendeels omsloten weiland hadden de Duitsers een strafkamp gemaakt voor hun eigen gestrafte militairen. Aan de grens met onze tuin had men een meters hoge afrastering gezet. In de wallen had men kamers gegraven, welke middels eveneens gegraven gangen bereikbaar waren. Vanuit onze tuin had men een goed zicht op dit strafkamp. Als er militairen gestraft werden en mijn vader, of iemand anders, de tuin inging werd op niet mis te verstane wijze verwijdering geëist (als klein manneke heb ik dit meerdere keren meegemaakt).

In de woning naast onze boerderij zaten ook Duitse militairen en ook hier had men op de reeds aanwezige stenen erfafscheiding een meters hoge afrastering aangebracht. Gedurende de bezetting hebben wij daarvan geen overmatige hinder ondervonden, zoals mijn vader mij na de oorlog vertelde. Echter, het volgende is gebeurd: het was tegen het einde van de bezetting dat ik met mijn vader op de cour was en een Duitse militair van achter die hoge afrastering mijn vader beval zich samen met mij onmiddellijk te verwijderen; mijn vader had dit nog niet eerder meegemaakt en reageerde daar dan ook niet direct op, waarna die militair een handgranaat naar ons gooide! Mijn vader heeft mij in een reflex gegrepen en is zo achter de muur van het waskot gesprongen. Het geluk dat wij toen hadden, zoals ik destijds van mijn vader hoorde en toen ik ouder was ook zelf begreep, was dat die militair de granaat over die hoge afrastering moest gooien.

De moraal hiervan is dat een afrastering naast ergernis ook geluk kan brengen.

Aan het einde van de oorlog heb ik Koningin Wilhelmina gezien. Na vijf jaar ballingschap zette koningin Wilhelmina in maart 1945 weer voet op Nederlandse bodem. Dat gebeurde te Eede in West Zeeuws-Vlaanderen. Ze bracht daarna ook een bezoek aan het zwaar gehavende Sluis waarbij zij een korte stop maakte en de wallen, grenzend aan onze tuin, opwandelde. Ik denk, maar zeker weet ik het niet, dat zij daar het Duitse strafkamp heeft bezichtigd en daarover uitleg heeft gekregen. Wat ik wel zeker weet is, dat ik als manneke van vijf jaar ook die wallen ben opgegaan en de koningin van dichtbij heb aanschouwd. Ik kan me nog goed herinneren dat het ietwat tegenviel, het was voor mij helemaal geen koningin, maar een oud vrouwtje helemaal in het zwart gekleed. Ik had als vijfjarige een heel ander beeld van een koningin en het heeft nog jaren geduurd voordat ik dat beeld had bijgesteld.

4 Mijn schooltijd

Van mijn lagere schooltijd kan ik zeggen dat het geen succesvolle tijd is geweest. Op de Christelijke school heb ik niet veel geleerd, verantwoordelijk daarvoor was op de eerste plaats ik zelf. Ik was meer geïnteresseerd in voetballen dan in het leren lezen, schrijven en rekenen.

Als ik tijd had was ik met een bal bezig, 's morgens, 's middags en 's avonds, zelfs op zondag.

Dat laatste vond meester Beun, hoofd van de christelijke lagere school, een slechte gewoonte. Zondags ging ik ook naar F.C. Sluis kijken, want daar speelden mijn broers Johan en Gerard en ook dat werd door meester Beun niet gewaardeerd. Hij heeft mij meerdere malen duidelijk gemaakt dat de zondagsrust gerespecteerd moest worden en dat ze in Engeland ook niet op zondags voetbalden, hetgeen op mij nooit veel indruk heeft gemaakt.

Of dit ook van invloed was op het gegeven dat ik bleef zitten en zodoende één jaar langer op deze school moest verblijven, kan ik niet bewijzen, maar één ding weet ik wel zeker: mijn interesse om mijn best te doen werd er niet door gestimuleerd.

Voor mijn ouders zal het best een probleem geweest zijn om iets te bedenken wat voor mijn toekomst een positieve bijdrage zou kunnen leveren. Een toekomst op de (kleine) boerderij was voor mij, als jongste van hun kinderen zeer onzeker en vandaar dat werd besloten mij maar naar de ambachtsschool te sturen.

Zo kwam ik op de ambachtsschool in Oostburg terecht waar ik me het vak smeden-bankwerken eigen zou moeten gaan maken. En daar kwam voor mij de verandering in mijn nog jonge leven. Ik vond deze school leuk en ik kreeg het gevoel dat er geleerd moest worden om iets te bereiken, hetgeen resulteerde in een eerste rapport bestaande uit louter zevens, achten en negens en een laatste rapport, van de ambachtsschool met 6 achten en 10 negens. Na de ambachtsschool heb ik eerst een schriftelijke cursus gevolgd om toelatingsexamen te kunnen doen voor de schakelklas van de HTS (Hogere Technische School) te Vlissingen. Nadat ik hiervoor geslaagd was heb ik, na het voltooien van deze schakelklas, de 4-jarige HTS opleiding Werktuigbouwkunde in 1962 met goed gevolg afgerond en mocht ik vanaf dat moment Ing. voor mijn naam zetten wat ik overigens zelf nooit heb gedaan. De titel Ing. betekent dat je ingenieur bent zonder diploma van een Technische Hogeschool. Hoewel ik zelf nooit de behoefte had deze titel te gebruiken, werd dit binnen de organisatie van Defensie toch meerdere malen wel gedaan en dan met name op de voor mij aangemaakte visitekaartjes en bij bijzondere uitgaande brieven of andere bijzonderheden die een externe uitstraling moesten hebben.

5 Overige jeugdbelevissen

In de tijd dat ik in Sluis mijn jeugd doorbracht was er genoeg te beleven, naast het voetballen waren er de wallen met de ruïne, de Stenen Beer oftewel de Westpoort, de Zuidpoort en de Oostpoort waar wij ons geweldig konden vermaken. In de winter was de Vaart altijd wel een aantal weken bevroren, zodat we konden schaatsen van Sluis, via Hoeke en Damme, naar Brugge en terug! We schaatsten op houten schaatsen, zelf had ik Friese doorlopers.

We speelden ijshockey, waarbij onze sticks gewone boomtakken waren. Daarbij werden de schaatsende Belgen goed in de gaten gehouden. Niet alleen omdat ze doorgaans niet goed konden schaatsen, maar ook omdat ze in Sluis Jan Hagel kruidenkoek, ook wel zaligmakers genoemd, en ook witte gekrulde stenen pijpjes hadden gekocht, die ze op de terugtocht naar België op hun rug hadden gebonden. Als we zo iemand zagen aankomen lieten we onze (boomtakken) stick uit onze handen glijden richting de schaatsende toerist, die dan meestal viel met alle gevolgen van dien. Een groot voordeel voor ons, was dat zo iemand ons nooit te pakken kon krijgen.

Daarnaast waren er ook leuke momenten c.q. gebeurtenissen welke ik mij kan herinneren, of van mijn vader heb gehoord. Zo was er de smidse, smisse op z'n Sluis, van Sjef van Winsberghe schuin tegenover de molen De Brak, met z'n twee zonen Richard en Marcel. In de travail zaten meestal oude Sluizenaars op een plank, als er geen paard in stond om de hoeven te bewerken en te voorzien van nieuwe hoefijzers. Ze hielden alles in de gaten en waren best bereid mee te helpen als er iets fout dreigde te gaan.

Sjef wist dat en was altijd op z'n hoede. Toen Marcel van school afkwam, moest hij in de smidse worden ingewerkt. Marcel had een nieuwe overall aan en kreeg van Sjef de opdracht van een plaatijzer een stuk af te knippen, waarvan Sjef de maten had opgegeven.

Marcel begon aan z'n karwei met aftekenen, knippen, weer meten, weer knippen, maar het ging hem niet goed af. Dat hadden de aanwezigen in de travail in de gaten en ze begonnen Marcel welgemeende adviezen te geven, waardoor Marcel nog zenuwachtiger werd, hetgeen Sjef natuurlijk niet ontging.

Sjef kon zich op een bepaald moment niet meer inhouden en riep naar Marcel 'hoe zit het nu eigenlijk, heb je dat stuk plaat nu nog niet afgeknipt? Waarop Marcel reageerde 'vaader..., ...vaader, nu heb ik er al drie keer een stuk afgeknipt en nu is het nog te kort'. Marcel moest van Sjef de smidse verlaten om z'n moeder te helpen en dat is Marcel daarna ook blijven doen.

Marcel is ook lang vaandeldrager geweest van de plaatselijke harmonie Apollo, ook wel eens dronken Apollo genoemd. Dat kwam omdat de harmonie als ze een rondgang door Sluis maakten, van café naar café marcheerden, voor elk café een serenade gaven en daarna naar binnen gingen om wat te drinken. En Sluis had cafés genoeg. Logisch dat naargelang het aantal serenades het muzikaal niveau sterk daalde en de bijnaam van dronken Apollo terecht was.

Marcel, als vaandeldrager, was er natuurlijk ook steeds bij, maar hij was slimmer want meestal nam hij in de cafés een goede grote sigaar die hij zorgvuldig bewaarde en zo

had hij op het eind van de rondgang heel wat sigaren, waar hij nog dagen van kon roken en dat deed hij dan ook. Je zag hem immers bijna altijd met een sigaar.

Zijn broer Richard was een harde werker en had een oogafwijking wat hem het kijken bemoeilijkte. Verder was hij niet zo spraakzaam als zijn broer Marcel.

In die tijd, waarover ik nu schrijf, werd niet veel weggegooid, maar wat te repareren was werd ook gerepareerd. Het werken in de smidse was daardoor zeer afwisselend, zoals ik zelf heb mogen ervaren omdat ik in de tijd dat ik op de ambachtsschool zat, van Sjef of Richard in de smidse mocht smeden of andere klusjes mocht uitvoeren, hetgeen ik met veel plezier deed. Dat het werk afwisselend was bleek wel uit het navolgende, echt gebeurde voorval. Op een dag kwam de vrouw van schoolmeester Gevaert in de smidse met een in een krant ingepakte metalen koffiekkan, waarvan de schenktuit was afgebroken, met de vraag of Richard die kon repareren. Dat was voor Richard geen probleem, hij beloofde de koffiekkan te repareren en deze weer bij haar thuis te bezorgen.

Op het moment dat Richard aan deze klus wou beginnen, kwam de gemeentebode, Prudent Boes, de smidse binnen. Prudent vroeg aan Richard: 'van wie is die koffiekkan?' Richard antwoordde dat die van mevrouw Gevaert was en dat hij die, nadat hij de tuit vast gesoldeerd had, weer bij haar thuis zou afgeven.

Voor Prudent was dat het moment om Richard een handje te helpen. Hij bood aan de kan vast te houden en tegelijkertijd de schenktuit er tegen aan te drukken, zodat Richard z'n handen vrij had om de tuit aan de kan te solderen. Richard vond dit een goed aanbod en wou net beginnen toen Prudent zei, 'wacht even, ik doe de krant er wat omheen, zodat ik mijn handen niet verbrand als de kan of de tuit heet wordt van het solderen.'

Zo gezegd, zo gedaan en Richard was snel klaar met z'n soldeerwerk, zodat de kan weer als koffiekkan kon worden gebruikt. Prudent zei toen 'Ik moet voor mijn werk toch nog in de straat zijn waar mevrouw Gevaert woont, dan geef ik die koffiekkan wel even af, dan hoef jij dat niet te doen, zodat je door kunt werken'. Richard was de gemeentebode hiervoor dankbaar, waarna deze de koffiekkan nog eens goed in de krant inpakte, zijn fiets pakte en richting woonhuis van Gevaert reed.

Hier gaf hij de ingepakte koffiekkan aan mevrouw Gevaert met de groeten van Richard en vervolgde zijn dagelijkse route als gemeentebode. Na het verwijderen van de krant werd mevrouw Gevaert kwaad en ging ze terug naar de smidse omdat de schenktuit ondersteboven aan de kan was gesoldeerd. Richard was hier flink van verschrokken en heeft zich verontschuldigd bij mevrouw Gevaert en natuurlijk de fout hersteld.

De gemeentebode Prudent Boes van Sluis had weer een nieuwtje om tijdens z'n dagelijkse fietsronde door Sluis in geuren en kleuren te vertellen. Ik heb ook begrepen dat in de weken daarna Prudent niet in de smidse is geweest.

Ongeveer 100 meter voorbij de smidse, waar nu het Grieks restaurant is gevestigd, was de herberg annex fietswinkel en autoverhuur van Emiel Murijn, ook wel Speeke Murijn genoemd.

Het zal duidelijk zijn waarom voor deze bijnaam was gekozen. In die tijd had bijna iedereen een bijnaam. Emiel had aan z'n winkelpand een metalen reclameplaat bevestigd, die een doelwit werd van de toen nog loslopende honden. De honden liepen er langs, stonden even stil, lichtten hun poot op, deden een plas en liepen door. Dat begon Emiel danig de keel uit te hangen en hij was slim genoeg om daar een oplossing

voor te vinden. Hij zette de plaat onder stroom. Dit had tot gevolg dat men de honden na hun plasje straten verder nog hoorde kermen. Zelfs in die tijd, zonder een Partij voor Dieren ging dat te ver en kreeg Emiel een bekeuring.

Restaurant Oud Sluis

Als kleine jongen ging ik altijd naar kapper George Herrel, een grote wat artistiek uitzierende man. De kapperszaak was op de Beestenmarkt in Sluis en was ook een trefpunt voor vele wat oudere mannen, die daar met elkaar de laatste nieuwtjes deelden. George Herrel werd ook wel Sjors van de rebellenclub genoemd en dat zal wel wat te maken hebben gehad met zijn reeds genoemde voorkomen. Een vriendelijke aardige man, die grappen en plaagstootjes van de altijd aanwezige klanten goed kon pareren. Zo gebeurde het dat zijn vrouw enkele tafeltjes met stoelen voor de voordeur van het aansluitend woongedeelte van het pand plaatste met een schoolbord, waarop geschreven stond: koffie met heerlijke Sluisse koek. Dit was aanleiding voor de oudere mannen om George wat cynisch te vragen 'George wat is die vrouw van jou aan het doen?' Waarop George reageerde met 'Ach laat ze maar dan heeft ze wat om handen'. Het resultaat van dit initiatief was dat de koffie met koek zodanig goed begon te lopen, dat er steeds meer tafeltjes met stoelen op de Beestenmarkt kwamen te staan en het geheel er ook mooier uit kwam te zien. Na enige tijd werd de naam "Koffiehuis Oud Sluis" op de voorgevel zichtbaar en de, met name Belgische toeristen voelden zich er thuis.

Nog wat later werd het Koffiehuis Oud Sluis omgeturnd tot restaurant met de naam Restaurant Oud Sluis en vervolgens werd de kapperssalon van George door het restaurant ingelijfd.

Dit restaurant is inmiddels uitgegroeid tot het drie sterrenrestaurant Oud Sluis, een begrip in Nederland, maar zeker ook in België. De chef, Sergio Herman, is de kleinzoon van George Herrel. Het was in 2010 dat mijn echtgenote Gretha en ik drie maanden voor de door ons geplande datum reserveerden bij Oud Sluis, om mogelijk ook wat over vroeger te kunnen praten. Het gebodene was voortreffelijk, het waren allemaal schilderijtjes, die je kreeg voorgeschoteld. Maar de prijs was er ook naar, maar goed, we hadden een leuke avond met een terugblik op het verleden.

Saillant om te noemen is nog een citaat uit de Provinciale Zeeuwse courant van 2 september 2011:

'Oud Sluis plat gebeld.

De telefoonlijnen van sterrenrestaurant Oud Sluis werden gisterochtend om 10 uur stipt open gesteld voor reserveringen voor het jaar 2012. De telefoon stond onmiddellijk roodgloeiend en het mobiele netwerk was zelfs bezet. Populair is volgens Marjorie Romeijn, assistente van Oud - Sluis chef Sergio Herman, met name een diner gecombineerd met een overnachting in Casa Chico y Luna, het guesthouse van Oud Sluis in Sint Anna ter Muiden. Dit jaar is Oud Sluis al helemaal volgeboekt.'

De Kaimeester

De kade (kaaie) was niet alleen een plaats waar de ouderen van Sluis samen kwamen om de laatste nieuwtjes te bespreken en in het water te spugen (vandaar de bijnaam van de Sluizenaars De Kaaispugers). De kade was ook de plaats waar de jeugd graag vertoefde en dan niet alleen om te vissen, maar ook om wat stoer te doen, zoals te balanceren op de balken van de aanlegsteigers boven het water.

Je liep dan over die balken, zoals je dat ook doet bij het gymnastiektoestel, de balk. De kunst was hierbij om je evenwicht te bewaren en niet in het water te vallen. Op een goede dag waren we met een aantal jongens bij de kade aan het spelen en kwam voornoemde uitdaging aan de orde.

Ik zou wel even laten zien hoe het moest, oftewel hoe eenvoudig het was. Het liep anders af want ik verloor mijn evenwicht en viel in het water, met als bijkomend probleem, dat ik niet kon zwemmen. De aanwezigen op de kade deden niets, misschien dachten ze dat ik het speelde, maar dat was niet het geval en ik ging al voor de derde maal kopje onder, toen Brampje Vermeulen mij uit het water haalde en dat was maar net op tijd. Brampje was niet groot, daarom werd hij Brampje genoemd, had aan de kade een slagerij en vanuit zijn winkel zag hij mij in het water vallen. Direct rende hij naar buiten om mij te redden.

Ik kan hier duidelijk stellen dat Bram Vermeulen mijn leven gered heeft, en daar ben ik hem nog steeds dankbaar voor. Toen ik thuis kwam met mijn natte kleren kreeg ik van mijn vader nog een flinke uitbrander toe. Dat vond ik niet leuk, maar erger vond ik dat ik hierdoor de Kaaimeester van Sluis was geworden. En dat bleef je tot een ander hetzelfde overkwam en dat heeft lang geduurd.

Vissen

Naast het voetballen had ik nog een grote hobby en dat was vissen op paling, niet met een hengel en een haakje maar met de peur (peure), een tros wormen als vistuig. Hiermee vissen was spannender dan met een haakje en als de paling in beweging was (liep) kon je er meer mee vangen.

De tros wormen werd als volgt gemaakt: allereerst had je natuurlijk wormen nodig. Met een spa of riek (vork) ging je de grond bewerken (omspitten) op plaatsen, waarvan je dacht dat ze daar in de grond zaten en die plaatsen waren er op een boerderij voldoende! De wormen kwamen dan boven kruipen. Als je voldoende wormen had, werden de wormen geregen aan een rijgdraad, daarvoor gebruikte je een stopnaald en zwartgaren van ongeveer twee meter. Het ene eind deed je door het oog van een flinke stopnaald. Aan het andere eind maakte je een flinke knoop, waar je de eerste aangeregen worm tegen aan schoof, en nadien de rest totdat de draad vol wormen was. De wormen werden hierbij over het stompe deel van de naald geregen, waardoor het veelvuldig doorsteken van de wormen werd voorkomen.

Na het aanrijgen werd de naald verwijderd en werden beide uiteinden van de draad aan elkaar geknoopt. Daarnaast had je de visstok. Aan het uiteinde van het dunste deel werd een stevig stuk touw geknoopt van ongeveer één meter lang. Op het andere eind van het touw werd een flinke dobber (drijver) geschoven, welke op elk gewenste plaats kon worden vastgezet. Vervolgens werd op dit eind touw een stuk lood geschoven.

Hierna werd de draad, met de aangeregen wormen over drie vingers van een hand gelegd, en wel zodanig dat je aan elke kant van die vingers wormen had. Met de andere hand wikkelde je één deel van de draad om de drie vingers, totdat de gehele draad om de vingers waren gewikkeld. Je had dan een tros wormen. Met de vrije hand nam je dan het touw van de visstok, waarop het lood was geschoven en stak dit door de tros wormen langs de drie vingers. Nu kon je met beide handen het einde van het touw vastknopen met het touw boven de tros. De stok met peur was dan gereed om te gaan peuren.

Verder had je nog iets nodig om de paling in te werpen want daarna kon je pas zeggen dat je die paling gevangen had. Daarvoor gebruikte je een teil (langwerpige ronde bak) of een paraplu die omgekeerd in het water werd gezet.

Met visstok, peur en teil ging ik dan bij ons achter de boerderij de wallen over naar het klein kanaaltje, dat daar stroomde. Een kanaaltje waar meestal veel ruit oftewel kroos op het water lag en juist daaronder zat nog al eens de paling. Je plaatste de teil zodanig in het water, dat die aan de kant waar je ging peuren wat dieper in het water lag. Dit kon je doen door aan die kant van de teil een steen erin de te leggen. Hierdoor was het makkelijker de paling in de teil te werpen.

Nadat je de dobber op de goede hoogte had geschoven, middels peilen, kon je beginnen met vissen. Je liet de tros wormen door het ruit of kroos zakken, zodanig dat de dobber op het ruit of kroos bleef staan, met de stok kon je dan de tros op en neer in het water laten bewegen, men noemde dat dobberen. Bij de neerwaartse beweging van de tros ging die open staan en bij de opwaartse sloot hij weer en op deze actie kwam de paling af en beet in de tros, waarbij hij met z'n tanden achter het garen bleef hangen. Het bijten kon gebeuren tijdens het dobberen, en veroorzaakte dan een soort elektrische trilling of anderszins; maar dat zag je dan wel aan de dobber.

De fout die je kon maken was dat je met een ruk de tros, met daaraan de paling, uit het water wilde trekken, want dan liet de paling los en was hij weg. De kunst was om als het ware met de beweging van de paling mee te gaan en die geleidelijk om te leiden in de richting van de teil, de paling bleef zich dan vastbijten aan de tros wormen, ook boven het water, zodat je hem boven de teil van de tros af kon schudden.

Na het vangen van een paling kon je gewoon doorgaan met vissen, anders dan bij het vissen met een hengel en haakje, omdat je dan een nieuwe worm aan de haak moest doen. Als de paling in beweging was (liep) en je de kunst beheerste van deze manier van vissen kon je een aardige zooi (maaltje) paling vangen.

Nadat ik dan ze gevild had, werden ze door moeder in de goede boter gebakken en door ons smakelijk opgegeten. Als kleine jongen, ik denk al vanaf mijn zesde jaar, mocht ik dikwijls met mijn vader mee gaan peuren. Ik zat dan naast hem aan het water van het klein kanaaltje; soms was het dan hartstikke donker en hoorde ik alleen aan het geluid van de paling, als die in de teil terecht kwam, dat mijn vader een paling had gevangen. Als we dan met de teil met paling naar huis gingen, werd deze in de kelder van ons huis gezet. Met het licht aan zag je dan al die palingen krioelen in de teil en dat vond ik prachtig. Geleidelijk aan mocht ik van mijn vader ook proberen de kneepjes van de vangkunst te leren, wat ik maar wat graag deed. Na enige tijd mocht ik ook alleen gaan vissen en dat heb ik jaren met veel plezier gedaan.

Retranchement

Het zal in het jaar 1958 geweest zijn dat Saam Boeije en Izak Buijze, voorzitter en secretaris van de voetbalvereniging Retranchement, op een avond bij ons thuis kwamen om te vragen of ik in Retranchement wilde (mocht) voetballen. Mijn vader en moeder hadden geen bezwaar en ik wilde graag, dus was dit snel geregeld.

Ik heb daar met veel plezier gevoetbald en wel tot 1962, omdat ik toen bij het Ministerie van Defensie ging werken. Retranchement, een mooi dorpje op ongeveer 5km van Sluis, waar ik niet alleen met veel plezier heb gevoetbald, maar waar ik ook Gretha van Hanegem heb leren kennen, de vrouw, waarmee ik later ben getrouwd.

Er waren meer jongens uit Sluis die in Retranchement voetbalden zoals Frans van de Bussche, Medar Vercruysse en Gerard Crooijmans. Verder speelden er Jan Boeijs uit Groede, Michiel Verplanke uit Draaibrug en Joris Wuijts uit Sint Niklaas (België). Deze laatste kreeg verkering met Hannie, de zus van Gretha, en is met haar ook getrouwd. Daarnaast spelers uit Retranchement zoals o.a.: Sjaak Visser, Jan Versprille, Ko Pattist onze keeper, Anton Coppens en Odiel Vermeire.

We werden bekend in Zeeuws Vlaanderen als een internationaal team waarover af en toe in de PZC (Provinciale Zeeuwse Courant) werd geschreven en dan niet alleen over de gespeelde wedstrijden.

Zo gebeurde het dat we, nadat we op een zondag gespeeld hadden in Hoofdplaat, op de terug weg nog een café bezochten in Groede. De buschauffeur had daar geen bezwaar tegen, maar dat veranderde toen bleek dat we langer en langer in dat café bleven en niet van plan waren om weer in de bus te stappen. Zelfs onze voorzitter en secretaris lukte het pas na veel moeite om ons in de bus te krijgen en dat was pas op het moment dat de bus al beschikbaar had moeten zijn voor een volgende geplande rit. Het kostte de v.v. Retranchement extra geld en een uitgebreid verslag van het gebeurde in de PZC.

We werden regelmatig gevraagd, bijvoorbeeld met Pasen, om mee te doen aan toernooien in België. Meestal waren dat tweedaagse toernooien, die met de nodige Belgische pinten gepaard gingen. We speelden toen ook al (vriendschappelijk) tegen Engelse teams, die met de boot de oversteek maakten van Dover naar Oostende en met de bus zo in Retranchement waren. Ons clublokaal was in het café van Piet Luteijn, waar meestal na de wedstrijd nog lang over de wedstrijd werd nagepraat onder het genot van een biertje.

In die tijd was de kermis één van de hoogtepunten in de belevenis van de dorpsbewoner, zo ook in Retranchement. Op de markt stonden dan enkele kermisattracties zoals een draaimolen, zweefmolen, de kop van Jut, ballen gooien naar op een plank opgestelde blikken bussen, een snoepkraam etc., maar de kermis werd hoofdzakelijk gevierd in de twee aanwezige cafés van Jan Luteijn en Piet van Dale. Het was ook de gewoonte, dat vele (voornamelijk) jongeren van de omliggende dorpen naar de kermis kwamen. Dit kon wel eens ontaarden in ruzies en knokpartijtjes, vooral bezoekers uit Breskens, Bressiaanders, stonden daarvoor bekend.

Zo gebeurde het dat op een kermisavond in het café van Piet van Dale een aantal Bressiaanders ruzie zochten, ze waren aan het uitdagen en dat begon Piet Vijnckier (Pietje Vekiere voor de dorpelingen, slank en niet groot, in tegenstelling tot zijn echtgenote Mina gezet en veel groter) te vervelen en hij begon zich steeds kwader te maken.

Nu was er in Retranchement een veldwachter, Karstanje geheten, die bij zulke festiviteiten nadrukkelijk aanwezig was om de orde te handhaven. Hij liep dan regelmatig van het ene naar het andere café en hield alles goed in de gaten. Zo zag hij ook waar die Bressiaanders mee bezig waren en dat dit wel eens, met name voor Pietje, verkeerd zou kunnen aflopen. Hij ging direct naar Pietje toe en zei tegen hem dat het beter was dat hij direct naar huis zou gaan, wat Pietje ook gedwee deed.

Wat later op de avond, nadat Karstanje weeral diverse malen van het ene café naar het andere was gelopen, zag hij Pietje weer in het café van Piet van Dale staan.

Karstanje liep naar Pietje en zei: ' ik heb je toch gezegd dat je naar huis moest gaan', waarop Pietje alert reageerde door te zeggen: ' je hebt wel gezegd dat ik naar huis moest gaan, maar je hebt niet gezegd dat ik niet terug mocht komen'.

Zeker in die tijd waren er in elk dorp wel markante personen, die op de één of andere manier een bijzondere bekendheid genoten, zoals Pietje in de anekdote hiervoor. Zo'n markant persoon was ook bakker Markusse, een geweldig goede bakker met bovendien een groot sociaal gevoel. Hij was zeer gezien zowel bij de ouderen als bij de jeugd, hij had echter de gewoonte om af en toe een glaasje te veel te drinken en dan kon het wel eens mis gaan, zoals bij Sinterklaas. Het was de gewoonte dat Sinterklaas op zijn verjaardag naar Retranchement kwam om de kindertjes met een bezoek te vereren. In een bepaald jaar zou de bakker de rol van Sinterklaas vervullen. Hij had echter al voor het bezoek een paar glaasjes teveel gedronken en toen de kindertjes naar voren kwamen om Sinterklaas een handje te geven en een cadeautje in ontvangst te nemen viel hij even uit zijn rol! Toen één van de kinderen zijn hand uitstak om hem een handje te geven zei de Sint 'geef de bakkel maar eens een handje'. Het moge duidelijk zijn dat hij de rol van Sinterklaas daarna nooit meer heeft vervuld.

